

EDITORIAL

Una autonomia sense anima

Inevitablement el **9 d'Octubre** estimula al valencianisme a mirar al passat, al mes remot, als temps de la conquesta, pero també al mes proxí, aquell que nos ha dut a la situació en la que ara nos trobem. Es bon moment per a rellegir als autors que mes intensament han sentit el valencianisme; l'lectura de la qual sempre s'extrauen reflexions interessants.

Miquel Adlert Noguerol publicava el 16 de maig de 1982 en el diari *Levante* l'article "**Consciència de valencianitat**" -arreglat en el llibre *El pensament valencianista de Miquel Adlert* (L'Oronella, 1998)- del qual portem aquí hui un extracte. Escrit quan l'autonomia era ben recent, fa ya 32 anys, la seua denuncia no ha perdut gens d'actualitat.

"Sense valencianisme l'autonomia no pot ser sino una estructura política-administrativa; una armadura buida; sense anima, com no me canse de dir; perquè l'anima de l'autonomia no pot ser sino el valencianisme. Com l'anima de l'autonomia catalana es el catalanisme. Pero este valencianisme, ha de ser un sentiment -després un ideari- que no es pot tindre sense la previa possessió d'una consciència de la valencianitat. ¿Esta valencianitat informa a tots els valencians de nord a sud i d'est a oest de les terres valencianes? I, està clar que el *tots* que he dit no significa unanimitat, que es un impossible, sino una majoria que siga quasi totalitat.

(...)

"A esta voluntat conscient d'autonomia, esperit autòmic, s'arriba després d'un llarg procés. Com l'han seguit el poble català, que te una dilatada historia densíssima de catalanisme; i, no tan llarga i tan densa, el poble vasco. ¿A on està una historia valencianista llarga i densa?

"I esta es la qüestió greu per a l'autonomia valenciana: que estes condicions d'aptitud no es poden repentir en Valencia per una simple reacció davant algun motiu, i molt manco si la reacció no consistix en una actuació en favor d'eixes condicions d'aptitud, sino en un *anti*.

(...)

"Ara Valencia està en mans de valencians no valencianistes i de no valencians que formen els partits polítics generals de tota Espanya, que tenen en Valencia especies de sucursals, entre els dirigents de les quals figuren elements que ni tan solament son valencians. I estos partits i estos homens son els que duen l'empresa de l'autonomia i inclús son els que han redactat l'estatut d'autonomia i així ha eixit el text de l'estatut!

"I la governació de l'autonomia no pot estar sino en mans dels mateixos que han dut les gestions per a ella. Que son els que han dut eixa especie d'anticipo de la preautonomia.

"L'autonomia catalana ¿ha seguit gestionada i es governada pels que els catalans diuen *xarnegos*? I l'autonomia vasca ¿ha seguit gestionada i es governada pels que els vascos diuen *maketos*?

"Pero en Valencia sí, i sí."

Tota una premonició sobre lo que havia de passar. Una autonomia sense anima es lo que hem tingut tot este temps. Dos dels nostres **Molt Honorables** no eren valencians, lo qual no haguera tingut cap importància si hagueren demostrat en les seues accions un sentiment de valenciania: **Eduardo Zaplana**, murcia, es llimitat a utilitzar **Valencia** com a trampolí per a situar-se en **Madrid** mentres afonava, encara mes, als valencians en la creació de la **AVL** i iniciava una absurda política d'obres faraòniques i grans events que ignorava la tradició empresarial valenciana i nos abocava a un endeutament incontrolat; i **José Luis Olivas**, conquense, se carregà, practicamente ell a soles, dos de les tres majors entitats financeres valencianes en la seua qualitat de president del **Banc de Valencia** i de **Bancaixa** (que des de la seua arribada sempre se denominà **Bancaja**).

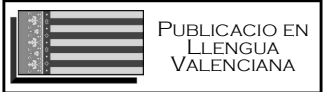
Pero els que sí han seguit valencians de naixement tampoc han fet gala d'esta circumstància.

Joan Lerma convertí el sistema educatiu en un aparat d'alienació al servici d'una ideologia tan intensament antivalenciana com es el pancatalanisme. Un altre tant feu en la creació de **Radio Televisió Valenciana**. Mentrestant, no movia un dit per a defensar els interessos valencians quan eren posats com a moneda de canvi en les negociacions europees (pense's en els cítrics) o eren utilitzats com a conillots d'indies de la **Reconversió Industrial**, que començà emportant-se per davant els **Alts Forns de Sagunt**.

De **Francisco Camps** poc se pot dir que no s'haja dit ya. Negocià una renovació de l'estatut d'autonomia al servici dels interessos de Madrid, en el que, imperdonablement, blindà eixa aberració denominada AVL. I ya de pas, en el temps lliure que li deixaven les seues visites al sastre, nos afonà en una sima econòmica de la que tardarém decades en eixir.

Alberto Fabra no ha fet sino seguir els passos dels seus predecessors.

Efectivament, parafresant a Adlert: sense valencianisme l'autonomia hui no es sino una estructura política-administrativa. I per a revertir esta situació s'ha de conseguir que el valencianisme tinga presència en els òrgans de govern i, no ho oblidem, que ho faça abandonant les postures *anti* i treballant sempre en *pro* del **Poble Valencià**.

LA CITA

A allo que no es fa en una finalitat conscient, es difícil guardar-li fidelitat.

Miquel Adlert

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **UNA AUTONOMIA SENSE ANIMA**
- 2
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- PATRIMONI VALENCIÀ: **LA REAL SENYERA DE 1596**
- PATRIMONI VALENCIÀ: **PULCHRA MAGISTRI (III). BENICARLO**
- 3
• FRUITES, VERDURES I HORTALICES (LXXXIX): **PARLEM DE L'ARROS (II)**
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **INQUISICIÓN CONTRA LOS ALCANYÍS-ESPARÇA**
- 4
• PASSATEMPS
- RONDALLA: **LA LLEONA**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Per a que no se nos faça tart, ya tenim preparada la loteria de Nadal. Per al sorteig del 22 de desembre de 2014 jugem al numero

49461

Poden demanar participacions (3 €) cridant al telefon de la capçalera d'esta pagina.

I per a anar anticipant l'ambient nadalenc, li sugerim anar ensajant el paper de Pare Noel fent fotocopies d'est eixemplar i repartint-les entre amics i coneguts.

ACTIVITATS CULTURALS OCTUBRE DE 2014

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)

C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.

www.aellva.org

CCV (Círcul Cívic Valencià)

http://www.circulocivico.org

prensaccv@gmail.com

LRP (Lo Rat Penat)

C/Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.

Tel: 963 91 09 92

www.loratpenat.org

PLV (Plataforma Valencianista)

plataformavalencianista@hotmail.com

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)

C/Avellanés 26. 46003 Valencia C.

Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94

www.racv.es

Rogle

Vore quadro a banda en esta pagina.

1 Oct (dimecres) 18.30 h. Saló d'Actes del Museu de Belles Arts de Valencia C.

INAUGURACIÓ de XIII Curs de l'Escola Superior d'Estudis Valencians

CONFERENCIA: José Luis Manglano de Mas : "Actualidad del pensamiento político de Adolfo Suárez"

+Info: **RACV**

5 Oct (dumenge) 11.30 h. Sala Joaquim Rodrigo. Palau de la Música. Valencia.

CONCERT EXTRAORDINARI en motiu del **Dia de la Patria Valenciana** a carrec del **Cor Popular de Lo Rat Penat**

+Info: **LRP**

8 Oct (dimecres)

Actes Dia Nacional Valencià organitzats per Lo Rat Penat.

• 21:15 h. **TE DEUM** en el Monasteri d'El Puig.

• A continuació. **SOPAR DE SANT DONIS** en el restaurant *Huerto de Santa María* d'El Puig.

+Info: **LRP**

(Continúa en la página següent)

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedarem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Caixa Ontinyent**, es:

ES61 2045 6014 65 3000195833

FENT MEMÒRIA

La Real Senyera de 1596

Els valencians tenim l'història tan present en ritos i tradicions, vivim tan immersos en ella, que ni tan sols som conscients d'este fet ni li donem importància.

La tradició de la **Procesó Cívica del 9 d'Octubre** se remonta a l'any **1338**, centenari de la conquesta. Resulta difícil trobar un cerimonial tan antic referit a una afirmació nacional. Perquè, a més, se dona la circumstància que la **Real Senyera**, l'emblema que representa al **Poble Valencià**, es una de les primeres banderes nacionals (representació d'un poble, i no d'un llinatge real) d'Europa.

La Senyera que hui recorre els carrers cada 9 d'Octubre se confeccionà en **1928**, còpia exacta de l'anterior, que data de **1596** -que, a la seua vegada, se feu a imatge de l'anterior, deteriorada en un incendi- i enca-

ra se conserva; se pot contemplar en el **Museu Històric Municipal** de la **ciutat de València**.

Per a fer-nos una idea cabal de lo que significa esta data pensem que quan se manufacturà vivien Caravaggio i El Greco, Cervantes i Shakespeare, Kepler i Galileu, i fea huit anys del desastre de la Armada Invencible.

Unes altres banderes d'us quotidiana son substituïdes quan se deterioren i la tela vella es rebujada, perquè lo que importa es lo que representen. Però el valor simbòlic de la Senyera es tan intens per als valencians, que la mateixa realització material del símbol, la bandera de tela substituïda, se conserva com una relíquia, un tesor històric, memòria de lo que hem segut, de lo que som i de lo que volem continuar sent.

PATRIMONI VALENCIÀ

PULCHRA MAGISTRI (III)

BENICARLO

La fundació **La Llum de les Imatges** ha triat **Benicarlo** (Baix Maestrat) com a tercera de les seues de l'exposició **Pulchra Magistri**, lloc a on exposar les manifestacions artístiques del **Renaixement** i el **Barroc** (S.XVI-XVII).

La localitat fon testic en el segle XVI d'un auge econòmic, artístic, comercial i cultural, favorit, econòmicament, per la seua condició de via comercial i de comunicació i, políticament, pel posicionament que mantenien a favor de la corona regnant. El **Convent de Sant Francesc** i la **Iglesia de Sant Bertomeu** son manifestacions d'este esplendor.

IGLESIA DE SANT BERTOMEU

De l'estructura de l'antic Convent de Sant Francesc, construït pels franciscans en 1578 en estil barroc, queden molt pocs vestigis. L'edifici que ara pot observar-se es del segle XVIII, rehabilitat en el segle XX. Actualment alberga el **Museu de Benicarlo** (MUCBE). Es a on s'han montat els tallers didàctics de l'exposició.

L'Iglesia parroquial de Sant Bertomeu, de 300 anys d'antiguetat, es una grandiosa construcció; la planta, de nau única, està dividida en quatre trams i en capelles laterals

intercomunicades. Adossades al presbiteri es troben la sacristia i la capella de la comunió, de la qual s'ha recuperat la decoració primitiva del falsejat encoixinat. La decoració barroca de l'iglesia, en color blanc i pa d'or en les molures, te un disseny de rosetes en els arcs i algun motiu en rocalla. La coberta, a dos aigües, es de teula blava vidriada. La cúpula central de l'iglesia, que se remata en un pinacul de zinc, s'ha reteulat, refent-se la veleta, que s'ha pintat de roig. En la portada destaquen unes majestoses columnes salomòniques.

Com a seua expositiva alberga una selecció d'obres de grans mestres de l'història de l'art valencià, com son **Vicent Macip** o **Johan de Joanes**, que saberen plasmar en les seues obres els estilismes italians del moment.

Per a representar la transició entre el Renaixement i el Barroc s'han seleccionat obres de pintors vinculats ad esta comarca com son **Sarinyena "el major"**, pare de Joan Sarinyena, i **Cristòfol Llorens**, que presenten obres de col·leccions particulars no exhibides fins ara.

Ya en el barroc, **Francesc Ribalta** i **Joan Sarinyena** inicien en el naturalisme les directrius d'una sèrie d'artistes que treballaren en El Maestrat, com els germans **Joan** i **Josep Moreno** i **Urbà Fos**; este últim es el més important d'este període, d'ell se presenten un Sant Vicent Martir i un Sant Vicent Ferrer, propietat en son moment de **Carles IV** i ara depositats en el **Museu Nacional del Prado**.

Escultures de Sant Gregori i del Crist de l'Asil completen l'exposició, que se remata en la peça més apreçada pels veïns de la localitat: la **Custòdia Eucarística** de Benicarlo, d'estil rococó (S.XVIII).

J.P.B.

Parlem de l'arros (I)

En **Espanya**, el plat d'arros per excelència és la coneguda **paella valenciana**, lo més típic de les terres valencianes. No és gens exagerat expressar ací que el plat de paella és conegut a nivell mundial degut a l'ingent quantitat de turistes estrangers que nos visiten durant tot l'any. Este plat, que conté l'arros com a ingredient principal, además de l'oli d'oliva corresponent, se fa en bajo-

queta tendra, fessols de la garrofa o garrofó, tomaca triturada, piberroig i safrà; en la sal al gust que li pertoque, aixina com l'adequada quantitat d'aigua. Diríem que esta podria ser la base de la paella clàssica de carn, que pot ser només de conill o de pollastre; pero habitualment mixta, juntant les dos carns. Hi ha zones valencianes que encara li afigen carchofa, pilotes de carn, baquetes o caragols moros i inclús pimentó. El foc per a la cocció sempre és preferible que siga en llenya de taronger. L'assunt del foc és principal i té molta importància per tal de que l'arros, a la fi, no s'agarre al fondo de la paella i s'estropege una bona part del contingut.

Independentment, està l'especialitat de la **paella de peix o de marisc**. Tant l'una com l'atra són exquisites i, quan es proven una vegada, ya és obligat repetir un treball tan desijable. Es cert que l'arros es pot combinar en uns altres ingredients i obtindríem paelles de verdures, de col i abadejo, etc..., pero això ya son uns altres arrossos.

Crec que és interessant, ya que hem fet referència a l'arros en paella, explicar, per a qui no ho sàpia encara (?), que **paella** es el nom del recipient, que és pla i metàlic, en un mànec o, si es mes gran, en dos anses, una a cada banda (si és molt gran en podrien ser quatre), en base ampla i parets no massa altes. Les hi ha de chicotetes per a dos comensals, i mes grans, fins a servir per a 20, 30, 40... Els bons cuiners de paelles diuen que esta classe de paelles faciliten una major evaporació de líquid durant la cocció, quedant l'arros sec, solt i sancer.

RESENYA BIBLIOGRAFICA J.M.M.

Simó Santonja, Vicent Lluís

Inquisición contra los Alcanyis-Esparça

Ed. L'autor. Valencia, 2014

(237 pàgines)

Nos trobem davant un **relat historic novelat**. L'autor, que encarna el paper de defensor i a l'hora el de narrador, nos situa en una epoca marcada pels processos inquisitorials, i nos relata, recolzant-se en senyes historiquies, tot el proces pel que hagueren de passar el mege valencià **Lluís Alcanyís** i la seua muller **Elionor Esparça** pel fet de ser les seues families d'orige judeu.

Els fets descrits, l'informacio que dona peu ad esta narracio novelada, han segut consultats en la documentacio, cotejada per l'autor, que s'arreplega en el lligall 538 de la seccio **Inquisicio en Valencia** del **Archiu Historic Nacional**.

Lluís Alcanyís, naixcut en **Xativa** en 1440 en el sí d'una notable familia judeua conversa, fon un destacat mege que ocupà la primera cathedra de medicina de la **Universitat de Valencia** (llavors Estudi General) fundada en 1499. Fon autor de **Regiment preservatiu e curatiu de la pestilencia**, i participà, aportant una composicio, en el primer llibre impres en la Peninsula Iberica, **Trobes en lahors de la Verge Maria** (1474).

La novela, organisaada en deu capituls, sumergirà al llector en la **Valencia** del segle d'Or, en aquella ciutat populosa que era el centre de la Corona **d'Arago**, i en les infatigables lluites que, en va, mamprenque Lluís Alcanyís per a demostrar l'inocencia de la seua dona i d'ell mateix respecte de l'acusacio de practicar el judaisme.

Especial atencio es posa en tot el proces que afectà a Elionor, puix la documentacio es abundant.

Rogle en Internet

Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com
i www.pjvalencianista.org

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527
46002 Valencia ciutat
Telefon: 617 030 370

rogleconstantillombart@gmail.com

ACTIVITATS CULTURALS

OCTUBRE DE 2014

(Ve de la pagina anterior)

8 Oct (dimecres) 19:30h. Plaça de l'Ajuntament. Valencia C.

TOTS ELS DIES 9. Homenage a Vina-tea en el seu monument a carrec de diferents entitats valencianistes.

+Info: Rogle

9 D'OCTUBRE

DIA NACIONAL VALENCIÀ

A les 12 h,
en la Plaça de l'Ajuntament de
Valencia C.

BAIXADA DE LA REAL SENYERA

I
PROCESSO CIVICA

CURSOS DE LRP

- Aula d'Historia. (Inici: 26 de setembre)
 - LXV Cursos de Llengua i Cultura Valencianes de Lo Rat Penat (Inici: 13 d'octubre)
 - Introduccio a la Poesia (Inici: 25 d'octubre)
 - Declamacio, retorica, argumentacio i debat (Inici: 30 d'octubre)
 - Interpretacio i Direccio Escenica (Inici: 8 de novembre)
 - Lliteratura valenciana (Inici: giner 2015)
 - Revalencianisacio llingüística (Inici: febrer 2015)
 - Escola de Danses "Mª Teresa Oller". XXXIII edicio.
 - Escola de Cant Valencià d'Estil "Victoria Sousa" i Rondalla de Cant d'Estil.
 - Lo Rat-et: al caliu del Cant Valencià (Concurs de cant per a novells). Inscricio oberta
- +Info: LRP

13 Oct (dilluns) 19:45h. Seu de l'Aellva.

TERTULIA-TALLER DE PROSA

+Info: Aellva

18 Oct (dissabte) Explanada de la Plaça de Bous. Valencia C.

II FIRA d'entitats culturals i cíviques valencianistes

+Info: CCV i PLV

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.	1. Se diu d'allo que es bo i facil de menjar i te un sabor agradable.									
	2. S'aplica a la persona que te un defecte en la visio que consistix en tindre el cristali massa convex, no formant correctament l'imatge dels objectes que estan lluntans, per això se diu que la persona es curta de vista.									
	3. Insecte de la familia dels libelulits, en el cos llarg i prim, en ulls molt grans i dos parells d'ales reticulars; hi ha diferents especies.									
	4. Persona que te molta faena, en moltes coses pendents de fer i que s'esforça molt en la seua realisacio. Localisme viu.									
	5. Peça interior de roba en ballenes utilisada antigament per les dones per a oprimir-se el cos i formar aixi una cintura molt estreta, segons la moda del moment.									
	6. Cortejar, festejar un home a una dona.									
	9. Superior d'un monasteri o abadia.									
	10. Bovo, sense trellat, curt d'enteniment.									
	La solucio a peu de pagina.	PARAULES VERTICALS								
		1. Empudegar, causar mala olor. Infectar de pesta.								
	2. Cantar el colom.									

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

1.

2.

V

I

I

P

S

L

A

RONDALLA

M^aA.M.C.

La lleona

Els **caçadors** armats en **llances** molt puntagudes s'acostaven **sigilosament**.

La **lleona**, que estava amamentant als seus **cadells**, senti l'olor i adverti al moment el perill. Pero era massa tart: els **caçadors** estaven davant d'ella, dispòsts a ferir-la.

A la vista d'aquelles armes, la **lleo-**

na, morta de por, volgue fugir. I de repent pensà que els seus fills quedarien llastors a merce dels caçadors. Decidida a tot per a defendre'ls, baixà la vista per a no vore les **ame-naçadores** puntes d'aquells ferros i, donant un bot desesperat, se llançà damunt dels **caçadors**, posant-los en fuga.

El seu extraordinari **corage** la salvà ad ella i als seus lleonets, perque res hi ha impossible quan l'amor guia les accions.

Adaptacio
i traduccio a la
llengua valenciana
d'una rondalla treta de
www.miltalleres.com

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)	jovens d'uns atres mamifers com el lleo, l'orso, etc.	Lleona: Mamifer carnivor de la familia dels felits de l'especie <i>Felis leo</i> , gran i de color tirant a ros, en coa llarga i acabada en un floccall de pels, el cap gran, en dents i ungles fortes; el mascle es caracterisa per una crinera sobre el coll.
Amenaçador/ intimidador/ desafiodor: Que amenaça, es a dir, manifestar ad algu en paraules o gests l'intencio de causar algun mal.	Corage/ valor/ intrepidea: Fortalea de l'anim, valentia i decisio davant dels perills, els riscs o les desgracies.	Sigilosament/ cautelosament: Que actua en sigil, de forma silenciosa i discreta.
Caçador/ aüixador/ tramper/ monter: Persona que es dedica a la caça	Llança/ llanceta/ garrocha/ pica: Arma ofensiva consistent en una percha mes o manco llarga que du en la punta una peça de ferro puntaguda o tallant.	
Cadell/cria/ fill: Gos que encara mama. Per extensio es diu tambe dels animals		

Solucio:

Verticals: 1. EMPESTAR 2. GORNEJAR
1. MENGIVOL 2. MIOP 3. PAROT 4. ESPERNEGAT 5. COSSET 6. GALANTEJAR 7. ABAT 8. TARAROT

I RECORDA...La nostra primera paraula es **empestar**. Està **empestat** allo que està ple de mala olor o aquell que està malalt de pesta. Eix. *Han baixat el fem en l'ascensor i l'han empestat.*
La nostra segona paraula es **gornejar**. Eix. *El colom gorneja per a cridar l'atencio de la femella.*